

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frrtal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,
a lap szellemi részét illető közlemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
czimzendők.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Paget János; Berde Aron, Szabó Sámuel, Szentgyörgyi József, Vörös Sándor,**
felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos.**

Tartalom: Havi emlékeztető: Deczember. — Két látogatás Deésről Sz. S. — Követendő nemes példa, J. L. — Vándorgyűlési kirándulások II. Szentiványi Miklós. — A gabonaszakok tartóssá tételéről. — Vidéki gazd. tudósítások: Hatszegvidéke. — Melléklet. — Új lap. — Üzleti heti szemle. — Piaci árak. — Hirdetések.

Havi emlékeztető.

Deczember.

Ház és udvar. Magtári gabonakészletek megforgatandók, nehogy dohosodás vagy penészedés által károsodjunk. Zivataros időben a gazdasági személyzet rostál. A magtár ablakai zárva tartandók és ha még is a tető vagy ablak hézagjain hó sodortatnék magtárunkba, azt ne hagyjuk ott elolvadni, hanem hordjuk ki.

Az épületek mellé gyűlt és szélről odasepert havat, lapáttal eltakarítjuk.

Nem eléggé szellős padlásokon felhalmazott csős törökbuzázt időnként meg kell forgatni, a penészes vagy éretlenebb csöveket kiválogatva meddő sertősekkal meg lehet étetni.

A cselédség hideg időben gyakran felesleges tűzrevalót fogyaszt, ez szorosan ellenőrzendő; továbbá a kémények tüze-szély ellen két hetenkint megsepertetnek. Midőn az idő zordonsága miatt a cselédség külső munkát nem végezhet, seprő vagy kosárkötéssel, továbbá szerszámfa kinagylásával sat. foglalkoztatjuk.

Jégvermek megtöltetnek; ezzel nemcsak kellemetesebbé tesszük a forró nyarat, hanem egészségi szempontból is szükséges.

Minden gazda, ha eddig elmulasztotta, vegye szemügyre takarmánykészletét, hasonlítsa össze a szükséglettel és ha azt találja, hogy nem teletelhetnek ki állatai, abrakkal segít; vagy míg keményebb idők tartanak, beszerzi az előre látható hiányt.

E hó utolsó napján lezártnak a számadások, cselédek váltóznak, eszközök leltározatnak.

A varjuk már ellátogatnak a szérüs kertekbe és megkezdik a széva, szalma, polyvakazlak tetejét; varjupasztor nélkül kész-Jetünk ne hagyassék.

Szántóföld. E hónapban rendszeren keményre fagyva fehér lepel fedí szántóföldünket és így minden művelési munka szünetel; ha

azonban lanyha idő állana be, az őszi szántás folytatható és a megkésélt vetés bevégezhető. De ha hever az eke, annál sürgősebben forgolódjunk a szekérrel; hordjunk ki minden kiszálítható trágya-anyagot, mert csak így használhatjuk fel a téli időt sikeresen.

Rétre, kaszálóra, luczernásra hordjunk apró érett trágyát és terítsük el azonnal; e felültrágyázással leendő takarmánytermésünket megkészserezzük. A hamut és kormot ugyancsak oda hordjuk és széthintjük. Minthogy sok helyt a durvább gypjas juhok szabad állásokon kapják takarmányukat, intézzük az etetést úgy, hogy mindenkor más helyen egyenek. Így az elhullott ganaj talajunk termő erejét fokozza.

Állattenyésztés. A gazdaság mozgatója, a jármos ökör, e hónapban sovány takarmányozásban részesül, mert többnyire csak szalma és polyva nyári nehéz munkájának jutalma.

Törökbuszszár és szalmaféle szecsának vágatik. Eleintén a cselédség idegenkedik a füllesztéstől és a marha sem áll a jászolhoz, de néhány nap elteltével hozzá szoknak és jól fogják magukat érezni.

Sima, jeges útbán az igás ökör meghornyolandó vagy megvasalandó, hogy lábtörések elkerültessenek.

Az igás lovak, ha istállóban lepokrócozva állanak is, munkaközben, legyen az idő bármily hideg, kítakarandók. Jeges időben csak éles vasalással bocsássuk utra; legczélszerűbb srófos patkót alkalmazni, melynek éles sarkai úton, tompa sarkai pedig otthon csavartatnak a patkóba.

A ménésbeli lovak patái, télen legalább kétszer kítakarítatnak; főképen a csikók pata-képződését kiserjük figyelemmel, hogy a szabályellenes, ferde pata-képződéseket megakadályozhassuk.

Az istállók szellőztetését, úgy délfelől a ménésbeli lovak kibocsátását el ne mulasszuk.

A hasas koczák törökbuszával, általában szemmel és ele-gendő friss vízzel tartatnak. A gumókat egyék a meddők. A sertések hizásuk utolsó szakában gyakran vesztik étvágyukat, tly esetben adunk nekik kevés nyers húst.

A juhok már beszorultak és jó étvágygyal ropogtatják az eléjük vetett takarmányt.

A göbölők még gumókkal élelmeztetnek.

Itatás előtt a vályuból a jég kivágandó.

Minden időben, de leginkább ünneppnapokon szükséges az

istálló felügyelet; a cselédek is ünnepelnek és akkor állatsegünk az ünnep dicsőségére koplai.

Szóló. Egyéb szorgos dolog nem lévén, trágyát hordatunk és pedig friss és nem korhadó trágyát; a trágya ugyanis nem arra való, hogy csupán a benne levő elemek táplálják a növényt, mert ez igen kevés lenne, hanem a tápláló anyag benne van a megtrágyázandó földben, csak hogy oly durva állapotban, melyet a növény nem képes megemészteni: a termő föld ugyanis ha apróra vizsgáljuk, elmállott kőzet- és ásványdarabkákból áll és ezek, mint ilyenek, a növény táplálására nem alkalmasak; kell tehát valami uton-módon ezen durva anyagokból valami hasznosat sütni-főzni — és itt kereshetjük a trágya jótékony hatását. A friss trágya, mint tudjuk telítve van állati hügygyal és ürülékkel, mindkettő a korhadásnál vagyis erjedésnél két légnemű gázt, az ammoniákat és szénasavat fejleszt; ezen láthatatlan szellemek vannak felruházva azon herculeusi erővel, mely a köveket feloldja és feldolgozza olyan eledellé, melyet a növényi gyomor megemészten. A trágya tehát inkább csak közvetítő munkás a táplálék megszerzésében. A téli hideg akadályozza a korhadást és ezért kell csak tavasszal a trágyát rendelkezése helyére elhinteni. A tökéletesen korhadó trágyának is meg van a maga helye; midőn sovány talajba ültetett gyöngye növénynek rögtön táplálékot akarunk nyújtani; itt már a friss trágya alkalmazása volna káros, mert rothadásával a gyenge növényt is megrontaná.

Pincze. A pinczében most kezdjük meg az új borok első iskolázását és mint januárban is megirtuk volt: seprőjükről lehuzzuk, nem sokat gondolván vele, ha zavarosak is: kéneznii a bort nem szabad, de igenis kell a megürült és tisztára mosott hordókat nemcsak most, de minden hónapban egyszer. Egy 5½ hektoliteres (50 vedres) hordóra elég egy fél rudnyi kénlemez, mely ha elégett, a hordót keményen befojtjuk; így aztán van mindig tiszta edényünk, melyet torráznl nem szükséges, csupán friss vízzel egyszer kiöblíteni. — Az új év tele hordókat és tiszta pinczét találjon!

Gyümölcsös. Keményebb időjárásakor fiteendők: a hernyószedés, a fáknak a nyulak rágásai elleni védelme és a trágyázás; lágyabb időjárásakor pedig a fák körül a föld felásása, gödrök és víz-felfogó árkok készítése, a fák törzseinek tisztán tartása, a szűk-séghez képest a korona ritkítása és ujtása. Az ültetvényekről készített leltárt le kell tisztázni. Cinkusok (jegytáblák), karók rossz időjárásakor és esténként készíttetnek. A pinczékbe eltett gyümölcsök válogatására kiváló gondot kell fordítani és a rossz-szakat gondosan el kell távolítani.

Faiskola. A jövő tavasszal faiskolának szánt terület földje fagyos időben rigoliroztatik. Lágy időjárásakor oltógalyakat kell szedetni. A már megrendelt csemetéket ásassuk ki és azokat elküldésig földdel takartassuk be.

Konyhakert. A konyhakert megtrágyáztatik és lágy időjárás alkalmával földje jó mélyen felásatik. Falevelekkel elfedett növények fedeleire gondot fordítsunk, hogy azokat a szél el ne hordja; a hol szükségét látjuk megújítjuk.

A melegágyakhoz friss lótrágya beszerzésére gondunk legyen. A veteménymagvak tisztogatását és rendezését megkezdhetjük; a hiányzó magvakat most rendeljük meg, hogy a kellő időre megkaphassuk. Melegágykeretek, ablakok, takarók készíttetnek és a rosszak kijavítatnak. Pinczékbe és vermekbe eltett veteményeket a rothadástól óvni kell.

Díszkert. A virágházi vagy szobában teletett növények ápolására u. m. a száraz levelek eltávolítása, öntözése, világosság és kellő meleg-adásra gondot kell fordítani. A virágmagvak tisztítását és rendezését végeztessük és a hiányzó magvakat rendeljük meg.

Méhészet. E hónapban kezdődik nálunk a méheknek 90—120 napig tartó éjszakája, mi alatt nem sokat bibelődünk velük. A méhes körül felállítjuk mindazon töröket, melyeket egérfogásra szok-

tunk használni; a kasokat úgy kell eltakarni, hogy a rájok ug-ráló macska, a méhek téli nyugalmát ne zavarhassa. Más el-lenség — kivéve a rossz indulatu embert, — ha jó móddal raktuk el méheinket, nem bántja őket, de az egerek nagy pusztítást képesek véghez vinni; nem csak a folytonos zaklatás, hanem a rágcsálás és piszok által is.

A méhészt jól fogja tenni, ha a beállott munkaszünet alatt elméleti méhészeti ismereteinek gyarapítására törekszik; hasz-nos szakmunkák, folyóiratok olvasása és társulás útján való eszmecsere által! Enélkül akárki elmarad az időtől!

Erdészet. Főhasználat. A vágatás tovább folytatattik, kivéve a magasan fekvő helyeket, hol a nagy hó akadályoz. Szálfák és tönkők, szállításra előkészíttetnek. A tűzifa ölbe rakatik. Erdőművelés. Fenyő- és köris-mag gyűjtetik. Erdővédelem. A falopás a legnagyobb figyelmet igényli; a favágó munkásokra szintén nagyon kell vigyázni. Vadaszat, mint novemberben. —

Két látogatás Déésről.

Hiányos lenne a déési kiállításról közölt ismertetésünk s főként a kertészeti egyesület munkásságának leírása, ha az eddigieket ki nem egészítenők a kendi-lónai és besztercei kirándulásokkal.

Nem zárt falak közt, hanem Isten szabad ege alatt folyt tanácskozásokról lesz az alábbi sorokban szó. Amott elméleti tételek vitája; itt szemlélhetőleg előnkbe állítva, mit szorgalemm, kitarás és szakértelem: a kertészet s főként a gyümölcs-tenyésztés fejlesztése érdekében létre hozni bírtak.

És a ki viszonyainkat s népünket ismeri, tudja, hogy nem a papirosra írott szó, hanem a jó példa hat rájuk igazán és nyomatékosan. S ez a két egymást kiegészítő példa, igen szépen szolgált a látogatók tanuságára.

Kendi-Lónán a serdülő ifju; Beszterczen a kifejlett férfi. Lónán a terjedelmes gyümölcs-iskolák, telve magról kelesztett 70 ezer darab vadonczezal s mintegy félannyi nemesített csemetével, várva a szétosztást, kiültetést.

Beszterczen a 10—20 holdas beállított gyümölcsös-kertek és az erdők vadfái beoltva nemes gyümölcs-fajokkal; mellettök a szorgalmas nép, mely fájnak termésével messze föld-re jövedelmes kereskedést üz! . .

Csak azt kell őszintén sajnálnunk, hogy az idő rövidege és a helyek távolsága miatt nem lehetünk ott mindenütt, mindnyájan.

Méltánylat és elismerés koszorúja az érdemek! . .

* * *

A kendi-lónai kirándulásban mintegy 12—15 tag vett részt, gróf Kornis Viktor vezetése alatt,

A falu Déés és Kolozsvár közt, körül-belül középúton fekszik, ott hol egy kis völgy, a Sátor fogadónál, a Szamos bal partjára nyílik. A vendégeket Horváth Bertalan, gróf Teleki Miksáné jószágigazgatója fogadta.

Mint hogy a társaság nemcsak kertészekből, hanem, jobb részint gazdákból állott: érdekelte őket a jól rendezett okszerűen felszerelt gazdaság, mely a csak most tagosított bir-tonokon, szemeik előtt megnyílt.

Akaratlanul szemébe tűnik az idegennek, hogy oly vidékre jutott, hol a fát szeretik s nagyban tenyésztik és ültetik; a gazdasági táblákat a völgy mentében kisebb-nagyobb akác-ültetvények szegélyzik; a falutól északra emelkedő hegyoldalon pedig, a szőlőtelep aljában s tőle nyugatra új erdőt telepítettek, ezt is jobbára fiatal akác fákból.

A gyümölcs-iskolákat három nagyobb csoportba ültetve találtuk fel. A legidősb csemeték 4—5 évesek s kiültetésre éppen legalkalmasabb állapotban; az erőteljes növény, a levagdalt ághelyek sebeinek gondos bekenése mutatta, hogy szakértő kezek felügyelete alatt növekedtek.

A mi a fajokat illeti: alma, körtve, szilva és dió van legtöbb. Az oltó-galyak nagyobb része legbiztosabb forrásból Bereczki Mátétól beszerezve, válogatott kitűnő fajtákra szoritkozik.

Mintegy 40 holdnyi terület: a szőlőhegy derekán, hol a talaj legalkalmasabb; a táblák szegélyei, a helységtől délre fekvő hegyoldalon s a Szamos völgyében, a víz mellett az uradalmi malom szomszédjában fekvő terjedelmes rétség lesznek, jövő tavaszon kezdve, beültetés alá fogva.

Jól esett azt a helyes nézetet hallanunk az intéző igazgató ur szájából, hogy a gyümölcs fajokból nagyon kevés félet s csak a legalkalmasabbakat szándékszik nagyban ültetni pl. Erdély méltó büszkeségét a Batul almát, sok ezer darabban sat, mert kereskedésre alkalmas nagyobb mennyiségű egyféle gyümölcsöt akar termeszteni. — A csemete készlet akkora, hogy az uradalmi szükséglet mellett, eladásra is jelentékeny készlet kerülhet ki a közel vidék számára.

Általában a gazdaság egész berendezéséből látszik, hogy élén kiválóan ügyes, szakképzett vezető áll, ki itt hasznos és jövedelmező gazdálkodást folytat. Oly gazdagon megrakott csűrös kertet sűrű gabona és takarmány kazlaival, asztagaival, minőt Kendi-Lónán láttunk, kevés helyt lehetett az idén találni.

Végre a 35—40 holdas diszker, változatos facsoportjával s a vendégszerető kedves család, melynek tagjai mindnyájan családi hagyományképpen szeretik és művelik a tudományt és művészetet: oly vonzó házi kört alkot, hogy az idegen egyszerűen otthon érzi magát.

A kertészeti egyesület tagjai feledhetetlen benyomást és kedves emléket hoztak Kendi-Lónáról, mikor a késő délutáni órákban a szemlélendőket bevégezve, egy barátságos órát ebéd mellett a birtokos családdal együtt töltöttek és a szíves fogadtatást megköszönve elbúcsúztak. Ez történt október 23-án.

* * *

A besztercei szakszervezők, milyenek a művelt szász városban jelentékeny számmal laknak: különös szíveséggel hívták meg és várták magok közzé a kert. egyesület tagjait. A 9 mrfnyi távolság és a beállott esőzés miatt azonban csak ötön vették igénybe az egyesület tagjai közül Beszterce város vendégszeretét, hol legalább 20 idegen elfogadására tettek volt előkészületet. Köztük másvidékiek voltak: Lukácsy Sándor Budapestről, Biró Pál Debreczenből és Ritter Gusztáv Kolozsmonostorról; Szeremlei Lajos tanfelügyelő ott helyben lakik, Vályi Elek ref. esperes pedig a közel Kentelkén.

Út közben, október 24-én, a kis társaság Baczán, a gróf Kornizs udvarban és ebédre Sajó-Szent-Andráson Fejérvári Károly szolgabíró urnál, ki maga is nagy gyümölcs kedvelő, talált szíves fogadtatást. Beszterczen az nap estve ismerkedési estélyt tartottak, melyen a tisztviselői karból és a mivelt osztályból igen sokan vettek részt.

Másnap reggel a helyi gyümölcs kiállítást vizsgálták át, mely a hozzánk juiott adatok szerint a déésinél a maga nemében szebb volt. Ez alkalommal kiválasztották az ott helyben és a vidéken legkitűnőbb 10 faj almát és 10 faj körtvét. — Azután a jelesebb gyümölcsös kerteket látogatták meg, melyek közt főként t. Wohl és Budaker uraknak szépen beállított 12 és 8 holdas telepeik tűntek ki.

Az „Erdélyi Gazda”, 41-ik számában Fekete Páltól bővebb ismertetése volt adva a Beszterce vidéki gyümölcs-tenyésztésnek. Olvasóinkat arra utalva, e helyen rövidek lehetünk.

Okt. 26-án meglátogatták a kert. egyesület tagjai Vin-dát s megtekintették a falusiak pinczéibe felhalmozott és kereskedésre szánt gyümölcsöt. E helység lakói nemcsak ők magok nagy gyümölcs-termesztők, hanem nyereségre felszedik másoktól is a termést s aztán szét hordják és eladják, itthon a Mezőségen és Székelyföldön vagy a szomszéd Bukovinában.

Az egyesület 3 ujonnan csatlakozott besztercei taggal megszaporodva, 26-án délelőtt tartotta meg zárulását s ebben három említésre méltó határozatot hozott:

1. Ajánlják az illető földmiv. minister úr figyelmébe a beszterceieknek azon kérését, hogy ők gazdasági és kertészeti magvak tenyésztése cséljából, gróf Attemsnek gráci intézetéből egy egyént ohajtanának behozatni, kinek vezetése alatt rendszeres magtermelő telepet állítnának. Ennek költségeire nyújtson a kormány fedezetet.

2. Vin-da helység lakóinak azon intézkedése, hogy a ki a községi erdőben vad fát oltás által megnesesít, azon fának termése sajátjává válik, igen szép eredményt szülvén: ennek az egész országban való alkalmazása kívánatosnak mondott ki.

3) Julius és augusztus hónapok folytán gyűjtsön a kert. egyesület igazgatósága adatokat össze az ország különböző vidékeiről: hol, minő gyümölcs fajokból, mily termés várható? s ezen adatokat a maga idejében juttassa nyilvánosságra.

A Beszterczen kiállított gyümölcsfajokból egy-egy küldemény volt Debreczenbe és Kolozsvárra a kert. szakosztálynak szánva, hogy ama vidék termésével bővebben megismerkedhessenek. E szép szándék azonban, közbejött akadályok miatt, nem teljesült. Ohajtuk, hogy létrejőjön és állandóvá váljék a csere és barátságos érintkezés más években.

Fogadják Beszterce város s a kertészetnek ottani derék napszamosai e helyen is szíves köszönetünket és üdvözlőnköt!

Sz. S.

Követendő nemes példa.

Mező-Sámsond, 1879. november 24-én.

Hogy egy nemes gondolkozású s hazafiságát tettekben nyilvánító főúr mit tehet egy község és vidék gazdasági viszo-

nyainak emelésére példára Mező-Sámsond községe! Csak néhány évvel ezelőtt az őstől örökölt primitív s az idő által már tulszárnyalt gazdasági rendszer mellett érezhető volt a nép elszegényedése s anyagi bukása, mikor a gondviselés mentő kezét adott Gróf Bethlen István személyében, községünk első birtokosságában. Fáradhatatlan kitartással és nagy áldozattal legyőzte a tagosítás iránti ellenszenvet a kisebb birtokosokban és rövid 2 év alatt minden per nélkül, közmegelegedésre keresztül vitte a tagosítást s 1875-től fogva az új birtokban gazdálkodunk. A nemes gróf ur által terjedelmes birtokán kifejtett s addig itt nem látott industria, már is jótékony hatással van a gazdasági viszonyokra. Látunk és okulunk. De a mellett, hogy példájával buzdítja és serkenti népünket, egy oly keresetforrást adott a szegényebb osztálynak, mely ismét áldásos gyümölcsöket terem. A terjedelmes birtoknak, úgy szintén 12—15 hold szőlőnek, évenként 8—10 hold répásnak megművelése, az 1700 holdas tagnak beszánczolása, akáczfákkal körül ültetése, a kastély körüli kertnek és parknak a grófné személyes intézkedésével való megmunkáltatása — egész éven át munkát és kenyeret adnak a szegényebb néposztálynak és az eredmény az, hogy ma egyetlen környékbeli község sem áll ott anyagilag, hol M.-Sámsond községe, mert itt nincs szükség az adó-executorra!

Nem e lap keretébe tartozik a nemes grófnak egyházi és iskolai czélokra szánt jótéteményeit elsorolni. Itt és e helyen csak azon legujabban tett nemeslelkű alapítványát kívánom felemlíteni, mellyel a marhatenyésztés, mint egy igen fontos gazdasági ág emelésére kívánt hatni.

Ugyanis: hat egymás után következő évre 100-100 frt alapítványt tett, oly formán, hogy ezen összegből a M.-Sámsond és M.-Madaras községekben nevelt szarvasmarhák díjazásának, és pedig:

1. A legszebb tehén	20 frttal.
2. A második "	10 "
3. A legszebb 1 éves üsző	10 "
4. A második " "	5 "
5. Két éves üsző	10 "
6. Egy éves bika borju	10 "
7. A legszebb szopó borju	6 "
8. A második " "	4 "
9. Egy pár 1 éves ökör borju	10 "
10. Egy pár tenyésztetre alkalmas juh	10 "
11. A legszebb kos bárány	5 frttal.

Ezen alapítvány szerinti kiállítás és díjkiosztás a jelen év december hó 1-én tartatik meg első ízben M.-Sámsodon.

Ily nemes cselekedet nem szorul dicséretre, mert az a valódi hazafiság, mely nem frázisos szónoklatokban, de tettekben nyilvánul. Adjon az ég hazánknak sok ily nemeskeblű hazafit, emberbarátot és főurat!

J L

Vándorgyűlési kirándulások.

II.

Tisztelt vándorgyűlés!

A Kézdi-Vásárhely és alcsernátoni Domokos János gazdasága meg szemlélésére kiküldött bizottságnak van szerencséje az igen tisztelt vándorgyűlésnek eljárásáról, illetőleg észlelteiről jelentését az alábbiakban tenni meg:

Eltékiatva a helyfekvés bővebb leírásától, Kézdi-Vásárhely rend. tanácsu városnál, a mely 4 és 5000 közti lélekszámmal bír, a mezőgazdaságot a kis iparral vegyesen látjuk folytatni, mely utóbbi mindazonáltal a gazdaság üzését jóval felülmulja, már csak azon tekintetből is, mivel a városnak gazdaszatilag mivelhető területe a népességhez viszonyítva igen csekély és csakis 110 cat. holdat teszen.

Az ipar terén az első és kitünő helyet foglalja el a szeszipar, a mely nagy mérvben üzetik éz az illető tulajdonosoknak tekintélyes vagyoni állást biztosít.

Az összes szeszgyárak száma 12-re tehető, melyek együttesen naponként 300 mázsa gabonát főznek ki s egy havi szünetelés mellett egész éven át működésben vannak. A moslék értékesítésére marha- és sertés-hizlaldák vannak felállítva; a képződött trágya mindenik gyárral kapcsolatos földbirtok tulajdosos (?) javítására használtatik. Az egyesek között legkitünőbb Tóth István szeszgyára, a mely gőzerőre lévően alkalmazva, naponta 60 mázsát kever be, hizlaldáján 150—160 drb. szarvasmarha és 80—90 drb. sertés hizik — a többi gyárak 15—30 mázsáig kevernek naponta, a hizó marha létszáma 40-től 70 drbig váltakozik, a hizómarhák számát tulnyomólag tehenekek teszik ki, nagyobb ökrök kevesebb számban találhatók.

A gazdaság az ugarrendszer mellőzésével, mindazonáltal kiválóbb rendszer nélkül üzetik, a tulságosan trágyázott föld csaknem minduntalan egyaemű termény előállítására kényserítettvén.

A gyártott szesz a megye területén, a szomszéd Csikmege és Moldova által használtatik el és az anyag ugyancsak a nevezett vidékekről vétetik; a hizott marhák Budapest és Bécs városokba szállittatnak fel. A szesztermelés után fogyasztási adó czimén évenként 85,400 frt foly be az államkincstárba.

A szeszipar mellett kiváló helyet foglal el a csizma- és kalapipar, melyek a szomszéd Moldovába szállittatnak nagy mértékben.

Megemlítésre méltó az ipari szakosztályllyal megtoldott felsőbb népiskola, hol a műfaragászat, azután a megyében előállított vesszőből a kosárfonás és végre a kefekötés szép sikerrel tanittatik.

A kertészet terén dicséretet érdemlőleg működik Hosszu Ferencz, nyug. adóárnak, a ki egy a szeleknek nagyon kitett területen több százakra menő szép gyümölcsost állított és azt nagy gonddal és kitartással kezeli.

Nem hagyható említés nélkül az építkezési rendszer, a mely tul tömött, az egész várost a keskeny utcák szertelen száma hasítja át, a házak kevés kivétellel udvarral nem birnak.

A lakosság közül, ugy a férfiak mint a nők, kiváló szorgalmasak, élénkek és magyarok. —

Áttérünk Alcsernáton községére, mely Kézdi-Vásárhelytől délnyugotra körülbelül egy mértföld távolságban fekszik. — Szántóinak kiterjedése 4173 hold 1527 □ öl, kaszáló 536 hold 1177 □ öl, legelő 29 hold 897 □ hold és így a kaszáló és legelő a szántókhoz viszonyítva igen csekély. Lélekszám 2215 lélek.

Három fordulás határrendszer mellett az őszhatárban kiválólag buza, a tavaszi fordulóban árpa termeltek, törökbuza és zab kevesebb mértékben. A föld trágyázása általában minden 9-ik évben történik és egy holdra 32 szekér számított, 15—20 mázsa trágyamennyiséggel, a szénahiány zab- és árpaszalmával pótoltatik, az igavonó ökör egész éven át istállón van tartva.

Első és kiváló gazdasága Domokos János birtokos tulajdona, kinek birtoka 4 és 500 hold körül váltakozik, melynek megművelésére 18 drb nagy, jól táplált és a szemnek is tetszetős ökör használtatik, melyek kettősével 9 — a községben készült Végh Antal-féle igen czélszerű vasekében járnak és egész éven át istállón tartatnak kitűnő szénával táplálva.

Tizenegy darab ló szintén istállón tartva és ezenkívül mintegy 80 darab szarvasmarha nyáron legelőn s télen át istállón táplálva.

E szép marhalétszám teszi lehetővé, hogy a föld minden 6-ik évben javíttassék; a széna legnagyobb részt csürökben van elhelyezve és évi termése 150 szekér széna, 60 szekér sarju; az őszgabona asztagokba rakatik 150—160 kalangyát számítva egy asztagba, a zab szintén, az árpa kazalban a csürbe.

Az ideai őszgabona-termés 3 curialis telken 20 asztagba van lerakva és még nincs elcsépelve, vetésre ó gabona használtatik. A cséplés a mezei munka bevégeztével eszközöltetik gőzgépen, a törmelék télen át a ridég marhák táplálására használtatik.

A gazdasági épületek gonddal és csinnal vannak berendezve, a marhák tisztítására kiváló gond fordítatik a gazdasági eszközök rendben és jó állapotban, egyáltalán a rend és tisztaság kitűnő.

Itt, mint egyáltalában a megyében, a föld kiváló gonddal és szorgalommal van művelve és épen ezen körülmény, t. i. a háromszori szántás és boronálás teszi lehetővé, hogy a föld kettős fogatu ekével könnyen és jól szántható legyen és ebből magyarázható meg a szorgalom által elért azon eredmény, mely szerint a Domokos János gazdászatánál a termő földnek holdja 14—20 régi erdélyi véka tiszta búzát és 20 köböl zabot ad.

Szentiványi Miklós.

A gabona-zsákok tartóssá tételéről.

Nagyon jól tudja azt minden gazda, hogy a gabona-zsákok mennyire ki vannak téve a kopásnak, a pusztulásnak, s különösen ha nincsenek jó anyagból készítve, vajmi rövid ideig tart a használatosságuk. Érdekes lesz ennél fogva megismerkedni azzal az eljárással, a melynek segítségével tartósabbá lehet tenni a zsákokat; ez pedig a következő. Egy ki-

logramm jó tölgyfakérgyet (csert) leforrázunk 14 liter forró vízzel. Ebbe a cserlébe beáztatjuk a zsákvásznat s benne hagyjuk 24 óra hosszat. Ezután kivesszük, tiszta vízben kimossuk és megszáritjuk. Átlag minden 8 méter hosszú vászonra egy kilo csert lehet számítani. A vászonban levő len- és kender-rostok felszivják a cseranyagot s ez a rostokat épen úgy, mint a bőrt, nemcsak az összehúzódás ellen védi meg, de egyszermind nagyobb tartósságot is kölcsönöz a vászonnak.

Vidéki gazdasági tudósítás.

Hátszegvidéke, 1879. nov 26.

A tél mai nappal beköszöntött, a vetéseket igen fiatalon ölelte agyos leple alá; miért gazdáink nagyobb része megkésétt munkájával, többen aligha fele részben végezheték a rozs-vetést; marad elég föld bevetetlenül a törökbuza nyomán, mit csak tavasszal potolhatni árpa vetéssel. Gyenge a remény a jövőre. Törökbuza termés jó közepes volt. Marháink egészségesek s elég jó állapotban kapja őket a tél. A termények ára kielégítő.

Fábr József.

Uj lap

jelent meg. A „Vadász ujság“ képes szakközlöny a vadászat, lövészet, halászat és haltenyésztés köréből. Szerkesztik gróf Zichy Imre és Merzsey György. Kiadja az „Országos központi hirdetés felvételi iroda“ Budapesten V. fürdő utca 4. sz. A lap ára: fél évre 2 frt 70 kr, egész évre 5 frt. Megjelenik minden hó 1-én, 10-én és 20-án.

Az első számnak tartalma: 1. Hajnali kürt, vers Arany Jánostól. — 2. Töredékek a régi és ujabbkori vadászat történetéből, írta gróf Kreith Béla. — 3. Hubert, a vadászok véd-szentje (képpel). — 4. Vadászat gepárdokkal Kelet-Indiában. — 5. Gazella vadászat Persiában (képpel). — 6. A nyul (képpel). — 7. Vadászati és erdőszeti teendőket tartalmazó naptár november hóra. — 8. Vadászati műszavak. — 9. Fogó készülék ragadozó madarakra (képpel) — és vadászati hírek.

A lövészeti rész tartalma: 1. A lövészetről általában. — 2. Bugardus üveggolyót rőpítő gépe (képpel). — 3. Szabályok az üveggömb-lövészetnél. — 4. Egy világhírű czéllövő: a „prairiei rosz szelleme“. — 5. Ujdonságok.

A halászat és haltenyésztési rész tartalma: 1. A halászatról általában, — 2. A halak fogyása és az ivarzás alatti halászati tilalom. — 3. Látogatás egy pisztráng-tenyésztőnél (képpel). — 4. A salzburgi haltenyésztéséről, Kenessey K. jeles röpiratából. — 5. Halászati hírek.

A lapra való előfizetések a „Vadász ujság“ kiadóhivatalának (Budapest, V. fürdő utca 4. sz.) czimzendők.

(Beküldetett.)

Lapunk mai mellékletét

az „Első magyar általános biztosító társaság“ értesítését melegen ajánljuk érdeklődő t. olvasóink szives figyelmébe.

Üzleti heti szemle.

(A „Pesther Lloyd“ nyomán.)

Gabona és gyapjupiacz Budapest, nov. 22—nov. 29-ig. 1879.

Buza üzlet lanyha, hangulat bágyadt; forgalom 30,000 metermázsa, ár 14-00 frt.

Rozs lanyha, forgalom 2000 metermázsa, ár 9-70 frt.

Árpa jól tartva, forgalom 3000 metermázsa, ár: takarmányárpa 7-65 frt, maláta árpa 8-75 frt.

Zab árak hanyatlóban, forgalom 3000 metermázsa, ár 7-50 frt.

Törökbuza árak hanyatlóban, forgalom 8000 metermázsa, ár 7-70 frtig.

Repcze nagyon csendes üzlet, forgalom 1000 metermázsa, ár 12-25 frt.

Gyapjuban az üzlet a múlt héten meglehetősen élénk volt. Eladatott 680 metermázsa középfinom posztó gyapju 109—110 frt, 180 metermázsa közepes egy nyiretű 91—93 frt, 350 metermázsa jobb közép fésűs 85—86 frt, 60 metermázsa bácskai egy nyiretű 62—63 frt, 100 metermázsa erdélyi prima zigaja 80—81 frt, 300 metermázsa nemesített zigaja 52—54 frt, 120 metermázsa timár zigaja 45—46 frt, 300 metermázsa szürke racska 26—27 frt. (Árak per 56 kilogram.) Gyarilag mosott gyapjuból 18,606 kiló kelt el 1-75—2-45 frt kilonként.

Gabona-árak:

minimum és maximum: Budapest nov. 29. | Bécs nov. 29.

Buza	13-35—14-30 frt	12-55—15-30 frt
Rozs	9-75—9-90 frt	10-30—10-75 frt
Árpa, takarmány	7-20—7-60 frt	— — —
Árpa, szeszfőzésre	7-90—8-30 frt	9-00—10-70 frt
Árpa, seres	8-60—10-50 frt	10-70—11-85 frt
Zab	7-20—7-45 frt	7-45—8-10 frt
Repcze	12-25—13-00 frt	11-75—13-50 frt
Törökbuza	7-65—7-75 frt	7-80—8-40 frt

Budapesti marhavásár nov. hó 27-én 1879. Összes felhajtás 1894 db nagy- és 277 drb apró marha. Ebből eladatott: 68 drb. bika, 710 drb. ökör, 789 drb. vágó tehén, 164 drb. fejőstehén, 164 drb. bival, 230 drb. borju, 47 drb. bárány. — Árak: bika darabonként 70—146 frt, ökör páronként 180—300 frt, vágó tehén páronként 120—260 frt, fejős tehén darabonként 90—210 frt, bival páronként 125—240 frt, borju darabonként 30—45 frt, bárány páronként 7—13 frt. Hús-árak 100 kilonként: ökörhús 50—53 1/2 frt, tehénhús 46—50 frt, borjuhús 80—100 frt, bivalhús 42—45 frt.

Bécsi marhavásár nov. hó 24-én. Összes felhajtás 2293 darab és pedig 1394 drb. magyar, 549 drb. lengyel és 350 drb. német fajta; melyből 2133 drb. ökör, 80 drb. tehén, 47 drb. bika és 33 drb. bival. Árak 100 kilonként: magyar hizó 54—62 frt, lengyel 54—62 frt, német 55—62 frt, tehén 52—57 frt, bika 40—52 frt, bival 44—54 frt. Lábán darabonként 80—315 frtot fizettek.

Kőbányai sertésvásár nov. 28-án. (Az első magyar sertéshizláló részvénytársaság jelentése.) Az erős felhajtások nagyobbrészt tartani való sertésekből állottak, melyek

részben a felvidéki makkoltatásról, részben pedig Románia és Szerbiából, további hizla és végett, hoztattak ide.

Míg a hizott fajokról jó vélemény mindinkább szilárdul, az alatt könnyű, különösen makkos sertések nagyon el hanyagoltatnak; utóbbiakból e héten élő kilogrammonként 16—23 kron 4% levonással, lett eladva; egy nagyobb csapat makkos sertés 150 klgr. teljsúly nehezek, 45 klgr. élet és 4% scoutóval, kilogrammonként 41 kron kelt el.

Jegyzett árak: magyar nehéz 44—44 1/2 kr, középnehéz 42—44 kr, vidéki sertés 39 1/2—41 kr, szerb 40—42 kr, oláh 41—43 kr, tuskos 38 1/2—39 1/4 kr. klgrként tisztasuly. Eleseg árak: ó-tengeri 7-85 frt, árpa 7-80 frt, városi raktárban átvéve. Helyi állomány: november 21-én maradt 55680 drb. Felhajtás: alvidékről 8010 drb. Erdélyből 220 drb. Szerbiából 2080 drb. Romániából 1560 drb., Magyar északi vasuttal „makkossertés” 2100 db. Vidékről 50 db., összesen 14020 db. Elhajtás: Felvidékre 450 drb., Bécsbe (m. héten 521 drb.) 3330 drb., Csehországba 1460 drb., Badenbachon át 2680 drb., Rutkán át 650 drb., Mainz es Stuttgartba 1160 drb., Grácza 300 drb., Lovonczra 30 drb., budapesti fogyasztás 3100 drb. Kőbányai szalonakészítők 260 drb., Összesen 13510 drb. Marad állomány 56170 darab. A részvéneyszállásokban 8150 drb. van elhelyezve.

Bécsi sertésvásár nov. 25-én. Összes felhajtás 4806 darab és pedig 1078 drb. nehéz, 1497 drb. középnehéz és 2231 drb. süldő; melyből 984 drb. magyar, 2231 drb. orosz-lengyel, 1392 drb. szerb és 199 drb. oláh fajta. Árak 100 kilonként: nehéz 40—41 frt, középnehéz 38—39 frt, süldő 30—38 frt, szalonna és zsir 56 1/2 frtig.

Drezdai vásár nov. 24. Felhajtás 646 drb. vidéki és 526 drb. magyar és oláh sertés, az első 48—55 fillér, utóbbiak 45—48 filléren keltek el 1/2 klgrként.

Berlini vásár nov. 24. Felhajtás 9270 drb. vásár lanyhább, árak nyomottak. Mecklenburgi 46—47 mrk, oroszok 38—40 mrk, magyarok 44—45 mrk.

Disznózsir gyenge kereslet miatt árak engedtek, kész áru hordóval együtt 54—54 1/2 frt, december havi kötésben hordó nélkül 51 1/2—52 forint.

Szalonna eladók még mindég tartózkodnak, vidéki szalonna 44 1/2—45 frt, városi áru 47—47 1/2 frt, füstölt szalonna 51—53 frt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

Pénz-kölcsönök

a birodalom bármely részében telekkönyvezett földbirtokra 1000 frttel kezdve bármily magas összegig, 5 vagy 6% kamat mellett törlesztésre és 4000 frton felülieket még előnyösebb feltételek mellett gyorsan eszközölk.

Bekebelezett terhek kifizetését szintén eszközölöm.

Bővebb felvilágosítással készséggel szolgál

(2.) (48—52.)

Hat. engedélyezett

„Ipar- és kereskedelmi ügynöki iroda”.

Kolozsvárt, Páris-utca 19-ik sz. saájához.

Értekezhetni posta útján, vagy személyesen naponta d. u. 1—4 óráig.

Az
ELSŐ MAGYAR ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG
ingyen

biztosít az első évre

lakházakat és gazdasági épületeket

úgy, hogy a díjfizetés

☞ az ingyen év előzetes élvezete után ☜

csak a második évben veszi kezdetét,

ha az ily épületek nála **hat évi** tartamra biztosítatnak.

Bővebb felvilágosítást nyujt

az igazgatóságnak a jelen számhoz mellékelt „ÉRTESÍTÉS“-e.

Biztosítások eszközlése végett fordulhatni **Berei Elek, Merza János, Peielle István és Reschner Károly** helybeli ügynök urakhoz, valamint közvetlen alulírt főügynökséghez.

Az első magyar általános biztosító társaság
 kolozsvári főügynöksége,

(20.)

VÉGI BERTALAN.

WALSER FERENCZ

gazdasági gép- és eszközlaktára

Kolozsvárt, bel-monostorutca 12. szám,

ajánlja a legjobb szerkezetű s gyári áron adott következő gépek- és eszközöket:

Cséplőgépek, fa- és vasalapon, kézi erőre, járgányra vagy gőzerőre. **Járgányok**, fekvő és álló szerkezettel. **Trieurök**, eredeti Mayerféle, melyek a konkolyt, bükkönyt, zabot stb. tökéletesen kiválasztják. **Szelelő és választó rosták**, különféle **Répavágók**, **szecskavágók**, **darálók és zúzó**k, különféle **Bor-sajtók**, legújabb szerkezetűek. **Vidats-ekék** és különféle **boronák**. **Török-buzamorzsolók**.

Azonkívül ajánlja előnyösen ismert **tűzfecskendőit**, gazdagon felszerelt **tűzoltó szer-tárát** és mindenféle vasszerkezetű házi és kerti **kútakat**.

Javító műhelyem az elősoroltaknak gyors és pontos javítását jutányosan elvállalja.

(15)

(20—23)

Piaczi árak.

A heti vásár		Egy hectoliter (=70 kupa)						100 kilo		1 köbméter	1 kilo
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozsa	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tüzifa	marhahús
á r a k r a j e z á r o k b a n											
Beszterce		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brassó		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Csik-Szereda		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Déa		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Déva		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Erzsébetváros		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fogarás		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
K.-Fehérvár		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gy.-Sz.-Miklós	nov. 25	900	800	600	500	250	600	170	30	—	30
Kolozsvár	nov. 27	940	—	550	—	300	470	220	160	350	44
K.-Vásárhely		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nagy-Enyed		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
H.-Székely	nov. 28	850	720	550	460	310	460	180	100	350	42—46
Segesvár		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
S.-Sz.-György	nov. 24	920	900	510	440	270	500	280	150	400	42
Szamosújvár		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sz.-Régen	nov. 27	825	600	625	—	250	412	140	60	260	36
Sz.-Udvarhely	nov. 25	850	650	450	—	275	425	200	40	220	36
Torda		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
V.-Hunyad		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Melléklet

100 darabonként 1 forint 40 arjával számíttatnak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelők mielőtt külön díj nélkül tet-szés szerint akathányszor változtatathatják.

Az „Erdélyi gazda” hirdetési díjszabályzata.

A kívánt tér megnevezése	1 1—3 1—6 1—12 1—18 1—24 1—30 1—36 1—42 1—52									
	széri hirdetésnél									
	fizetendő forint									
1/16 v. egész oldal	7	20	35	65	95	120	140	160	180	210
1/16 v. fél "	4	10	18	33	49	60	70	80	90	105
1/16 v. negyed "	3	6	9	17	24	30	35	40	45	53
1/16 v. nyolczad oldal	2	3	5	9	12	15	18	20	23	27
1/16 v. tizenhatod "	1	2	3	5	6	8	9	10	12	14

Ezenkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

Egyletünk t. tagjai és

lapunk t. előfizetői

25% vagyis egy negyedrészes engedményben részesülnek, ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.